

Истории за звездното небе

ГЕРТРУДЕ КИЙЛ

Илюстрации: Гунвор Расмусен

ЗА ВЕЛИКИ ОТКРИТИЯ.
И ЗА ЧОВЕШКОТО ЛЮБОПИТСТВО.
ЗА НОВИ ПРЕДАВИ ЗА СВЕТА И
ДВИЖЕНИЕТО
НА ЗЕМЯТА.

ЗА НОВИ ГЛЕДНИ ТОЧКИ,
ЗА ТРАЕКТОРИИТЕ НА ПЛАНЕТИТЕ,
ЗА ВЪЛШЕБНИ ТЕЛЕСКОПИ,
ЗАКЪСНЯЛАТА СВЕТИНА,
МИСТЕРИЯТА НА ПРИВЛИЧАНЕТО
И МНОГО, МНОГО ДРУГИ НЕЩА,

ЗА КОИТО
СЪРДИТАТА ЛЕЛЯ ГУНВОР
РАЗКАЗВА НА СВОЯ ПРАПЛЕМЕННИК
ВИЛЯМ
ПРЕЗ СЕДМИЦАТА, КОЯТО ТОЙ ОЧАКВА
ДА СЕ ОКАЖЕ
НАЙ-КОШМАРНАТА В ЖИВОТА МУ.

Но знаете ли какво? Опасенията на Вилиям изобщо не се оправдават.

(Въпреки че онази ми ти леля Г. използва всевъзможни трудни думи. Някои от тях се опитах да обясня най-отзад в книгата. А след всяка глава са обобщени темите, за които говорят Вилиям и леля му.)

Приятно четене!

Съдържание

ГЛАВА 1. Сърдитата леля Гунвор 9

ГЛАВА 2. Какви разкази крие небето 19

Факти: Астрономия 45

ГЛАВА 3. Земята се задвижва 47

Факти: Николай Коперник 69

ГЛАВА 4. Нов начин да виждаме света 71

Факти: Тихо и Софи Брахе, Йохан Кеплер 106

ГЛАВА 5. Вълшебният телескоп 109

Факти: Галилео Галилей 131

ГЛАВА 6. Закъснялата светлина 133

Факти: Оле Рьомер 179

ГЛАВА 7. Мистерията на привличането 181

Факти: Исак Нютон 227

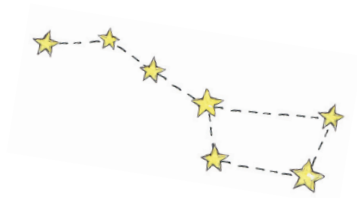
ГЛАВА 8. Песента на звездите 229

Трудни думи 243

Благодарности 252

ГЛАВА 1

Сърдитата леля Гунвор – или началото на най-кошмарното лятно гостуване на света

ПРАЛЕЛЯТА на Вилям, Гунвор, не беше от онези, дето пържат палачинки. Или рисуват. Или те водят на разходки и те разпитват за имената на най-добрите ти приятели. Или пък дали обичаш да играеш футбол и да се катериш по дърветата. Никак даже. Тя НЕ обичаше децата, а всъщност Вилям не беше сигурен и дали леля му изобщо харесваше някого.

Навярно си мислиш: „Е, него пък какво го засяга?“ И все пак го засягаше. Понеже най-големият проблем с леля Гунвор беше фактът, че си падаше единствената роднина на Вилям. Като се изключат родителите му, разбира се.

Ако човек си има цяла орда роднини – лели, чичовци, баби и дядовци, братовчеди, – спокойно би понесъл и една сърдита пралеля, нали? Но тъй като тя беше единствената му налична леля и той нямаше баби, дядовци и тем подобни; и тъй като баща му беше лекар на мисия в Етиопия, а майка му щеше да посещава курс в продължение на цяла седмица – така де, ЦЯЛА седмица – посред лятната ваканция и не оставаха никакви

други членове на семейството освен леля Гунвор, това като нищо можеше да се окаже малък проблем.

– Ето че уредихме въпроса – заяви майката на Виям, когато затвори телефона. Тя отправи към сина си една такава дразнещо насърчителна усмивка. – Леля Гунвор се съгласи да те гледа. Сигурна съм, че ще си прекарате много приятно.

Във всеки случай последното беше лъжа. И майка му го знаеше много добре. Виям беше чул телефонния разговор и му беше пределно ясно, че леля му Гунвор далеч не изгаряше от желание да го приюти за цяла седмица.

И така, Виям се озова на прага на малката, чудата къщичка на леля Гунвор, стиснал майка си с едната ръка и раницата си с другата, и се чудеше как е възможно човек да се чувства толкова празен, когато и двете му ръце са пълни.

Майката на Вилям беше позвънила на вратата, та сега пристъпваше от крак на крак и току поглеждаше часовника си.

– Дано само не е забравила – промърмори тя, а Вилям затвори очи и си пожела: „Дано да е!“

Но разбира се, не беше забравила. Просто ѝ отне сто години да отвори вратата.

– Охо, ето ви и вас – каза леля Гунвор и ги изгледа недоволно през дебелите си очила. Косата ѝ сивееше и макар да се бе опитала да я събере на практичен кок върху темето си, тя стърчеше във всички посоки на облак от къдрици. Леля Гунвор носеше кариран панталон – твърде широк на кръста и с твърде къси крачоли – и риза, закопчана накриво. Без да обели и дума повече, тя влезе по-навътре в къщата и те я последваха.

Всъщност леля Гунвор не беше леля на Вилям, а на майка му. Падаше се сестра на баба му и тъй като Вилям не познаваше баба си, майка му смяташе, че е много важно да опознае леля Гунвор.

– Все пак си нямаш други роднини! – настояваше тя.

На Вилям много му се искаше да разбере какво имаше предвид майка му. Защо му беше на човек да има роднини, ако вечно бяха криви и сърдити и не го харесваха?

– Но – пробва се майка му – тя всъщност е много мила, когато... Просто е станала малко особена... на стари години...

Как пък не.

Прекрачиха прага на къщата и лятото сякаш изчезна. Макар че беше юли и слънцето огряваше целия град, вътре цареше пълен мрак. Стените в антрето бяха облицовани с тъмни дървени панели, а подът и стълбището бяха покрити с дебел килим с неопределен цвят.

Вилям се принуди да напругне очи, за да вижда нещо.

– Чантата може да я качите в стаичката.

Той остави майка си да поговори с леля Гунвор насаме в кухнята и се изниза нагоре по стълбището с багажа. И там беше тъмно. Мекият килим продължаваше, а на стените имаше тапет със зелен десен. Вилям никога досега не се беше качвал там, затова и не му беше съвсем ясно коя от трите врати отвеждаше към стаичката.

Първата се оказа вратата на банята. Полезно бе да го знае. Втората врата отвеждаше към голяма стая с етажерки и кашони, които закриваха целите стени. Явно не беше и тази. Оставаше третата врата. Вилям надникна през нея.

Честно казано, *стаичката* не беше подходящата дума, за да опише помещението, в което му предстоеше да спи. По-добре би било да го нарече *вехтошарник*. Или *таванска стая*, или нещо подобно. И тук целите стени бяха покрити с етажерки, претрупани със стари пожълтели книжа, книги и цели камари кутии.

Единственото, което разкриваше, че Вилям щеше да спи тъкмо тук, бе стара кушетка, наместена по протежение на едната етажерка. Отгоре ѝ имаше чаршаф, възглавница и карирана завивка. От тавана висеше крушка с напукан абажур, който може би някога е бил червен.

Вилям метна чантата на кушетката и дръпна избелелите зелени завеси. Нахлулите слънчеви лъчи му се сториха чужди и не на място в малката стаичка, където не бяха свикнали да влизат.

Той погледна към градинките на съседните къщи, които се виждаха през прозореца. Като че ли бе надникнал в съвсем друг свят. Недосегаем свят. Хората се печеха на слънце. Някои стърчаха край барбекютата си. Деца подскачаха на трамплини.

Дори в двора на съседите се виждаше момиченце, което правеше цигански колела, въртеше обръч и се забавляваше. Така наблизко и все

пак толкова далеч от мрачната стаичка, в която се намираше Вилям. Момиченцето се вихреше във въздуха, а тъмната му коса стърчеше на облак около главата му. Изведнъж падна. Разсмя се. И ето че пак започна. Вилям направо не издържаше да го гледа.

Той си пое дълбоко дъх. И се закашля. Доста прашно си беше. Вилям се обърна и сканира стаята с очи, накрая намери един контакт.

– Е, поне има ток за айпада – промърмори си той. Не че имаше навика да си говори сам, просто му мина през ума, че надали би било излишно да се поупражнява – нали сега нямаше да има с кого да си приказва?

– Виям! – провикна се майка му откъм антрето. – Аз ще тръгвам. Няма ли да слезеш да си вземем довиждане?

Той се втурна надолу по стълбището и се изгуби в обятията на майка си.

– Горе главата – прошепна му тя. – Седмицата ще отлети за нула време. И на мен ще ми липсваш.

После го притисна малко по-силно и за миг очите му се насълзиха.

– Чао.

– Ти обядваш ли? – попита леля Гунвор.

– Да.

– Хм. – Тя смръщи вежди. – В онази кутия сй там има хляб, а в хладилника – масло и осолена херинга.

– О – поде Виям, но леля му вече беше излязла от кухнята. – Глутенът не ми понася особено – продължи той, говорейки си сам. Като нищо можеше да стане чудесен приятел със себе си.

Виям се огледа наоколо. В кухнята не беше чак толкова мрачно, колкото в антрето и на горния етаж. Да, вратичките на шкафовете и чекмеджетата бяха от тъмна дървесина, но през стъклото на градинската врата в дъното на стаята влизаше светлина.

Виям обърна гръб на вратата. Нямахше желание да му се напомня допълнително за цялото онова лятно веселие, което изпускате.

Там, върху светлосивата маса, съзря торбата с храна, която беше приготвила майка му. В нея имаше буркан тахан, пластмасова кутийка с хумус, крем от сушени смокини за сандвичи, а също и безглутенов хляб. Той грабна хляба и отвори хладилника.

Хм, осолена херинга – кой знае дали в нея имаше глютен? Виям погледна етикета на буркана, както обикновено постъпваше майка му, и намери съставките. Засрича чудатите думи. Не пишеше нищо за брашно. Значи осолената херинга беше безопасна. Той отвинти капака

и някаква кисела, задушлива миризма прониза ноздрите му. Намери си и чаша, но нямаше нищо друго за пиене освен вода. После седна край кухненската масичка с мушама и похапна безглютенови сандвичи с херинга.

Остатъка от деня прекара в игри на айпада. Наскоро Вилиям беше гледал видео с указания как да построи реещи се острови в „Майнкрафт“ и моментът му се стори подходящ да се поупражнява. Вечерта леля Гунвор панира малко хайвер от треска и свари няколко картофа.

След като се нахраниха, тя изведнъж измери с поглед Вилиям, сякаш току-що беше пристигнал.

– Ти ходиш на училище.

Вилиям не беше сигурен дали това е въпрос. Все пак кимна.

– В кой клас си? – попита тя.

– След лятната ваканция ще бъда третокласник – отговори той.

– Учите ли **физика**?

– Мм, не, какво е това?

– Тя изучава... електричеството, гравитацията. **Природните закони. Слънчевата система.** Ами химия?

Вилиям поклати глава.

– Това нещо като природа и технологии ли е? Струва ми се, че онази физика е чак в горните класове.

– Но тя е елементарна.

На Вилиям му се искаше да възрази, че в училище бяха разглеждали темата за Слънчевата система и космоса, но като че ли не беше чак толкова лесно да каже подобно нещо на леля Гунвор.

С другите възрастни нямаше такива трудности. На бащата на своя приятел Айгил например би казал просто: „В училище учихме за Слънчевата система.“ А после може би щяха да си поприказват, да обсъдят какво са учили и кое е било най-интересно. Навярно щяха да си побъбрят за ракети, марсианци и „Междувъздушни войни“.

С леля Гунвор обаче не беше същото. Всъщност Виям изобщо не се осмели да каже нещо, а тя само поклати глава и разтреби масата.

– Вземи онази кърпа ей там – подкани го леля му и се заеха да мият чинии в мълчание чак докато Виям не изпусна една чаша на пода. Оглушителен трясък и стъкла навсякъде.

После стана още по-тихо отпреди. Виям притаи дъх и погледна скришом към леля си. Тя не продума дълго време. Само се взираше в строшените стъкла.

– Е, поне установихме, че гравитацията още си е на мястото – отбеляза най-после тя. – При все че никой не учи за нея в училище. В шкафа има метла и лопата – добави леля Гунвор, остави стъклата на Виям и излезе от кухнята.

– Всъщност децата не бива да пипат стъкла – каза той. На себе си. – Може да е опасно.

Въпреки това успя да ги помете и да ги изхвърли в кофата за боклук.

– Здравсти, четке за зъби – обърна се той към четката си за зъби след малко, вече застанал в банята на горния етаж. – Ще видиш, че ще си прекараме съвсем приятно.

– Здравсти, айпадче, горе главата! – каза Виям на влизане в стайчиката. – Седмицата ще мине за нула време.

Той въздъхна. Поне дните вече бяха с един по-малко.

На айпада го очакваше съобщение за лека нощ от майка му: „Пристигнах благополучно. Вече ми липсваш. Сладки сънища!“

После Виям извади от чантата старата си пижама с „Пес патрул“. В първия момент бе отказал да я вземе, но нямаше други чисти пижами. Така или иначе беше все едно – нали никой нямаше да я види?

Но вместо да я облече, той само седна на леглото и заоглежда стаята.

Очите му обходиха горестно редиците кутии за обувки с ръчно изписани етикети, които не можеше да разчете, и книгите с думи, каквито

никога досега не беше чувал, а и не беше сигурен дали би могъл да ги произнесе, ако се опита.

Но я виж ти! Върху един от най-долните рафтове се мъдреше кутия с нещо подобно на детски книги. Това не го беше очаквал.

Той скочи от кревата и извади кутията. Имаше нещо от Х. К. Андерсен. А също и „Песнички за деца“, „Питър Пан“, „Мечо Пух“ и „Алиса в Страната на чудесата“. И „Пипи Дългото чорапче“. И някакви със заглавия „Франкенщайн“, „Пътеводител на галактическия стопаджия“ и „Пътешествие около света за 80 дни“. А имаше и една, озаглавена „Лъвът, вещицата и дрешникът“.

Последната звучеше порядъчно чудато, затова Вилиам се излегна на леглото и се вгълби в историята за четири деца, които били изпратени на село, за да живеят при някакъв странен стар професор по време на някаква война. За късмет успели да намерят един дрешник, който се оказал вход към удивителен, вълшебен свят... ☆

